

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. 1009
din 05.10.2000

despre aprobarea Regulamentului privind zonele protejate naturale și construite

Publicat : 12.10.2000 în Monitorul Oficial Nr. 127 Promulgat : 05.10.2000

MODIFICAT

[HG875/14.07.03, MO155/25.07.03 art.920](#)

În scopul protecției patrimoniului național cultural, istoric sau natural, Guvernul Republicii Moldova HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind zonele protejate naturale și construite (se anexează).
2. Se recomandă consiliilor județene, orașenești (municipale), sătești (comunale), Adunării Populare a Găgăuziei și primarilor, pînă la finele anului 2001:
 - a) să întocmească registrele și listele de evidență a patrimoniului natural și construit;
 - b) să delimiteze zonele cu valoare de patrimoniu cultural, istoric sau natural;
 - c) să proiecteze, să stabilească și să legalizeze zonele protejate ale siturilor naturale, monumentelor istorice și de cultură de importanță locală;
 - d) să determine zonele protejate pentru obiectivele de patrimoniu natural și construit de importanță națională și internațională;
 - e) să stabilească utilizarea judicioasă a monumentelor amplasate în teritoriul administrativ.
3. Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului:
 - a) în comun cu Ministerul Culturii, Departamentul Dezvoltarea Turismului și alte persoane fizice și juridice, va determina în baza Planului amenajării teritoriului național programul dezvoltării turismului, inclusiv turismul rural, avînd ca scop includerea în circuitul turistic a patrimoniului cultural, istoric și natural;

[\[Pct.3 lit.a\) modificat prin HG875/14.07.03, MO155/25.07.03 art.920\]](#)

 - a) ~~în comun cu Ministerul Culturii, Agenția Națională de Turism și alte persoane fizice și juridice, va determina în baza Planului amenajării teritoriului național programul dezvoltării turismului, inclusiv turismul rural, avînd ca scop includerea în circuitul turistic a patrimoniului cultural, istoric și natural;~~
 - b) va asigura suportul metodologic pentru punerea în valoare a obiectelor patrimoniului natural și construit de importanță națională și internațională în baza documentației de urbanism și amenajare a teritoriului;
 - c) în comun cu Ministerul Culturii va constitui comisia pentru monumentele și zonele

protejate, care va funcționa pe principii obștești;

d) va organiza periodic seminare pentru specialiștii instituțiilor de proiectare, primari, secretari și colaboratorii structurilor locale de arhitectură și urbanism, ai autorităților publice locale cu scopul de a-i familiariza cu prevederile Regulamentului aprobat prin prezenta hotărâre;

e) va efectua controlul asupra aplicării Regulamentului privind zonele protejate naturale și construite;

4. Ministerul Culturii:

a) va ține evidența patrimoniului cultural și va controla utilizarea lui;

b) va conlucra în permanență cu proprietarii monumentelor și imobilelor din cadrul zonelor protejate în vederea întreținerii și bunei utilizări a patrimoniului.

5. Finanțarea elaborării proiectelor zonelor protejate ale patrimoniului natural și construit de importanță națională și internațională se va efectua din mijloacele alocate pentru urbanizarea teritoriului, cu atragerea parțială a mijloacelor Fondului Ecologic Național și ale Departamentului Dezvoltarea Turismului obținute din activitatea turistică, inclusiv vizitarea zonelor culturale naționale. Finanțarea elaborării proiectelor adecvate pentru patrimoniul natural și construit de importanță locală se va efectua din bugetele locale și din mijloacele fondurilor ecologice locale.

[Pct.5 modificat prin HG875/14.07.03, MO155/25.07.03 art.920]

~~5. Finanțarea elaborării proiectelor zonelor protejate ale patrimoniului natural și construit de importanță națională și internațională se va efectua din mijloacele alocate pentru urbanizarea teritoriului, cu atragerea parțială a mijloacelor Fondului Ecologic Național și ale Agenției Naționale de Turism obținute din activitatea turistică, inclusiv vizitarea zonelor culturale naționale. Finanțarea elaborării proiectelor adecvate pentru patrimoniul natural și construit de importanță locală se va efectua din bugetele locale și din mijloacele fondurilor ecologice locale.~~

6. Se modifică Regulamentul privind fondurile ecologice, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.988 din 21 septembrie 1998 (Monitorul Oficial, 1998, nr.92-93, art.962) după cum urmează:

punctul 10 litera i) se completează după cuvântul "mediului" cu textul "inclusiv pentru elaborarea proiectelor zonelor protejate ale patrimoniului natural și construit de importanță locală";

în punctul 12 litera b), după cuvântul "ministerului", se introduce textul "elaborarea proiectelor zonelor protejate ale patrimoniului natural și construit de importanță națională și internațională".

Prim-ministru

al Republicii Moldova

Dumitru BRAGHIȘ

Contrasemnată:

Ministrul justiției

Valeria Șterbeț

Ministrul culturii

Ghenadie Ciobanu

Ministrul mediului

și amenajării teritoriului

Ion Răileanu

Chișinău, 5 octombrie 2000.

Nr. 1009.

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului
Republicii Moldova nr. 1009
din 5 octombrie 2000

REGULAMENT

privind zonele protejate naturale și construite

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Prezentul Regulament este elaborat întru executarea Legii privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului nr.835-XIII din 17 mai 1996, Legii privind ocrotirea monumentelor

nr.1530-XII din 22 iunie 1993, Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat nr.1538-XIII din 25 februarie 1998, Legii turismului nr.798-XIV din 11 februarie 2000, altor acte legislative și normative naționale și internaționale din domeniul protecției și punerii în valoare a patrimoniului natural și construit.

2. Regulamentul stabilește criteriile de delimitare a zonelor protejate naturale și construite în documentația de urbanism și amenajare a teritoriului, exigențele de bază pentru conservarea, punerea în valoare a acestor zone, determină competențele autorităților publice centrale și locale în acest domeniu, propune reglementări speciale pentru situri, rezervații etc.

3. Regulamentul este obligatoriu pentru autoritățile administrației publice centrale și locale responsabile de protecția și punerea în valoare a patrimoniului natural și construit, precum și pentru instituțiile de proiectare, alte persoane fizice și juridice implicate în procesul de elaborare a documentației de urbanism și amenajare a teritoriului, construcție, reconstrucție, revitalizare, conservare, utilizare sau efectuarea altor intervenții în zonele, siturile, monumentele, lanșaturile de interes național sau local.

4. Instituirea zonelor protejate are ca scop conservarea, valorificarea bunurilor patrimoniului natural și construit prin delimitarea în jurul lor a unor teritorii cu regim special de gestionare și reglementare a intervențiilor, pentru asigurarea unui cadru armonios și unor condiții optime de păstrare a acestor bunuri.

II. TERMENII UTILIZAȚI

În prezentul Regulament sînt utilizați următorii termeni:

PROTECȚIE - ansamblu de măsuri menite să ocrotească un bun public contra unor acțiuni care pun în pericol integritatea sau existența acestuia și care este necesar existenței și dezvoltării societății din punct de vedere economic, social, cultural și ecologic;

ZONE PROTEJATE - teritoriile în care sînt situate obiective sau ansambluri de obiective ce fac parte din patrimoniul construit sau natural, cărora li se aplică reglementări specifice în vederea menținerii calității lor, păstrării echilibrului prin intervenții și conservare, precum și pentru asigurarea unor relații armonioase cu mediul înconjurător;

MONUMENTE, ANSAMBLURI DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM DIN LOCALITĂȚILE URBANE ȘI RURALE - construcții, ansambluri sau componente ale unui ansamblu, care formează cu acesta o unitate de valoare, pentru a căror păstrare există un interes public datorită valorii arhitecturale și artistice atestate respectiv;

CLĂDIRI CU VALOARE ARHITECTURALĂ - construcții care, datorită apartenenței la o anumită tipologie, structură și tehnică de construcție sau stil de arhitectură, prezintă interes din punct de vedere arhitectural, istoric, artistic, etnografic;

CLĂDIRI CU VALOARE AMBIENTALĂ - construcții sau componente ale acestora care, datorită aspectului, amplasamentului sau siluetei lor, au un rol important pentru crearea unui aspect urban sau rural specific;

CLĂDIRI CU VALOARE MEMORIALĂ sînt cele care constituie mărturii ale desfășurării unor evenimente istorice, prezenței unei personalități științifice sau culturale eminente;

MONUMENTE SAU ANSAMBLURI DE ARTĂ PLASTICĂ SAU MEMORIALĂ - bunuri de interes public (statui, complexe de sculptură și pictură monumentală etc.), care favorizează aspectul cadrului natural sau construit în care se află;

MONUMENTE TEHNICE - construcții, instalații sau părți componente ale lor (crame, mori, poduri etc.), care constituie mărturii istorice ale dezvoltării producției agricole și istoriei tehnicii;

SITURI - teritorii parțial construite, ce includ opere de evoluție armonioasă a omului și naturii, remarcabile prin interesul lor istoric, arheologic, artistic, științific, social sau tehnic;

SITUL ARHEOLOGIC este terenul care cuprinde vestigii arheologice ce reprezintă habitatul uman din diferite etape ale evoluției sale cuprinzînd structuri arhitecturale, urbanistice, tehnice, amenajări, precum și alte urme ale civilizației umane în contextul natural, la suprafața solului sau sub acesta, identificate prin metode arheologice, informații documentare sau alte

metode;

SITURI URBANE sînt nucleele istorice ale așezărilor umane, cartiere, piețe, străzi, elemente de amenajare. Aria siturilor urbane, delimitată de repere urbanistice, arhitecturale, naturale sau arheologice, include în interiorul ei valori importante pentru istoria culturii, arhitecturii și urbanismului;

SITURI ISTORICE RURALE - așezări rurale vechi sau vetrele acestor localități, care și-au păstrat fondul construit, configurația, trama stradală, fiind concomitent înzestrate cu monumente sau ansambluri istorice;

SITURI COMEMORATIVE - terenuri care au constituit teatrul unor evenimente importante pentru istoria lumii sau a unor popoare, atestate în documente scrise sau legende;

PARCURI ȘI GRĂDINI ISTORICE - opere de artă hortică sau compoziții arhitecturale și vegetale - amenajări peisagistice urbane conexe unui stil arhitectural, valoroase din punct de vedere al istoriei artei și semnificației istorice, care, păstrîndu-și structura spațială originală, definesc aspectul specific al locului;

REZERVAȚIE DE ARHITECTURĂ - zonă urbană sau rurală grupînd construcții sau amenajări cu valoare istorică, arhitecturală, estetică, etnografică, peisagistică sau urbanistică, între care se stabilesc relații.

III. CATEGORII DE ZONE PROTEJATE

În funcție de valoarea patrimoniului natural sau construit se disting trei categorii de zone protejate:

1. **ZONA PROTEJATĂ DE IMPORTANȚĂ INTERNAȚIONALĂ** -cuprinde valori de patrimoniu național construit și natural de interes internațional.

Ea se supune reglementărilor UNESCO privind includerea valorilor în lista patrimoniului cultural mondial.

2. **ZONA PROTEJATĂ DE IMPORTANȚĂ NAȚIONALĂ** -cuprinde valori de patrimoniu care prezintă interes pentru istoria și cultura Republicii Moldova.

3. **ZONA PROTEJATĂ DE IMPORTANȚĂ LOCALĂ** - cuprinde valori de patrimoniu de ordin estetic, istoric sau cu altă semnificație a cadrului natural și construit pentru o anumită zonă, epocă, stil, autor.

Categoriile de zone protejate se determină prin documentații de urbanism și amenajare a teritoriului și se supun reglementărilor de gestiune și intervenție stabilite prin ele.

IV. MODALITATEA DE STABILIRE A ZONELOR PROTEJATE

Necesitatea delimitării zonelor protejate conform documentației de urbanism și amenajare a teritoriului impune desfășurarea unei activități de analiză pluridisciplinară bazată pe criterii științifice, precum și pe reglementări legale. În acest context se stabilesc următoarele etape de abordare:

I - identificarea elementelor de patrimoniu;

II - efectuarea studiului de fundamentare;

III - elaborarea proiectului zonei protejate.

A. ETAPA I. IDENTIFICAREA ELEMENTELOR DE PATRIMONIU

1. În cazul patrimoniului construit, regimul de zone protejate se stabilește pentru monumentele incluse în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat și în registrele monumentelor unităților administrativ-teritoriale.

2. În cazul patrimoniului natural, regimul de zone protejate se stabilește pentru ariile și monumentele naturale specificate în Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat.

B. ETAPA II. EFECTUAREA STUDIULUI DE FUNDAMENTARE

1. Stabilirea zonelor protejate impune o analiză complexă a existentului după următoarele criterii:

a) determinarea tipului de patrimoniu:

- recunoașterea, identificarea, listarea și localizarea elementelor de patrimoniu (mănăstirile,

muzele, casele memoriale, zonele etnografice, locurile care amintesc de anumite evenimente cu semnificație, elementele de patrimoniu natural-turistic-balnear etc.);

- ierarhizarea tipologică și valorică a acestora;

- stabilirea arealului de răspîndire a lor la nivel de localitate, județ, țară;

b) delimitarea zonei de influență a monumentului, stabilirea nivelului de influență în raport cu tipul și categoria monumentului.

Delimitarea zonei de influență - în localitate și teritoriu - se efectuează în funcție de tipul de relaționare cu mediul natural sau construit:

- relaționare fizică (stabilirea zonei de impact);

- relaționare funcțională (aria de influență, acțiune);

- relaționare arheologică (localizarea vechilor urme ale unei construcții anterioare);

- relaționare memorialistică (localizarea în cadrul vecinătății valorii de patrimoniu a unor locuri cu semnificație culturală, spirituală, tradițională);

- relaționare ambientală și estetică (scară, încadrare în ansamblu și în peisaj, efecte perspective, armonii de formă, de culoare etc.);

c) determinarea disfuncționalităților, factorilor de disconfort, poluare și agresiune:

- identificarea și localizarea factorilor (surselor) poluanți (circulații intense auto, explorări, industrii, zone de construcții necontrolate și dotări cu profil neadecvat și poluant în localitate, defrișări, schimbări de microrelief, turism excesiv etc.).

2. Zonele protejate aferente monumentelor istorice au forme și dimensiuni diferite și sînt delimitate topografic. Ele se stabilesc prin studii de fundamentare, prin metode complexe multidisciplinare întocmite anterior sau concomitent cu documentația de urbanism și amenajare a teritoriului.

3. Pînă la definitivarea studiilor de fundamentare a zonelor protejate, incluse în documentațiile de urbanism și amenajare a teritoriului, documentația pentru eliberarea certificatului de urbanism în vederea proiectării lucrărilor de construcție, modificare sau reconstrucție pe o rază de 100 m în localitățile urbane, 200 m în localitățile rurale și 500 m în afara localităților față de limita exterioară a teritoriilor aferente monumentelor de nivel național, se va elabora în coordonare cu Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului.

4. Dimensiunile zonelor naturale protejate și procedura de delimitare, precum și competențele de avizare a obiectivelor și complexelor din fondul ariilor naturale protejate sînt stabilite de legislația și actele normative privind patrimoniul natural.

C. ETAPA III. ELABORAREA PROIECTULUI ZONEI PROTEJATE

1. În urma studiilor de fundamentare și analizei pluridisciplinare a situației existente se va elabora proiectul zonei protejate și regulamentul de intervenții în zonă (conform anexei).

2. Proiectul zonei protejate se perfectează anterior sau concomitent cu elaborarea documentației de urbanism și amenajare a teritoriului.

3. Necesitatea efectuării studiilor de fundamentare și elaborării unui proiect al zonei protejate, precum și a întocmirii concomitente a unui plan urbanistic zonal (PUZ) sau plan urbanistic de detaliu (PUD) pentru un teritoriu cu un bogat patrimoniu construit va fi determinată prin prevederile regulamentului local de urbanism și se va comunica persoanelor fizice și juridice interesate prin certificatul de urbanism.

4. Pentru monumentele amplasate în extravilan sau în localități mici proiectul zonei protejate se va elabora în contextul planurilor de amenajare a teritoriului și va include schema de amplasare a obiectivelor incluse în patrimoniul natural și construit cu zonele de protecție a acestora.

5. Proiectul zonei protejate a patrimoniului natural și construit este elaborat de instituțiile de proiectare, care posedă licențe pentru elaborarea documentației de urbanism și restaurarea monumentelor de istorie și cultură.

6. Proiectul zonei protejate va obține obligatoriu un aviz general emis de către Ministerul

Mediului și Amenajării Teritoriului și Ministerul Culturii. După avizarea de către organele interesate și aprobarea de către autoritatea publică locală respectivă, proiectul zonei protejate este inclus în documentația de urbanism și amenajare a teritoriului.

7. În cazul în care documentația de urbanism și amenajare a teritoriului pentru localitate și teritoriu a fost elaborată, ea urmează să fie actualizată în conformitate cu noul proiect al zonei protejate. Cheltuielile pentru actualizarea documentațiilor de urbanism și amenajare a teritoriului vor fi suportate de către beneficiarul proiectului zonei protejate.

8. Delimitarea gradelor de protejare se va face în funcție de valoarea patrimoniului și impactul asupra acestuia și se va materializa în documentațiile de urbanism și amenajare a teritoriului.

Pentru o valoare de patrimoniu de importanță internațională și națională se instituie trei grade de protejare și reglementări aferente. În dependență de însemnătate, pentru o valoare de patrimoniu de importanță locală pot fi stabilite trei sau mai puține grade de protejare.

9. Zona protejată de gradul 0 (valoarea de patrimoniu)

a) Zona protejată de gradul 0 (ZP0) corespunde valorii de patrimoniu natural sau construit, care a fost atestat și cuprins în listele oficiale aprobate. Delimitarea zonei protejate de gradul 0 se va face pe baza unui studiu de specialitate în conformitate cu listele menționate, în modul stabilit.

b) Elementele de particularizare specifice acestei zone conferă valorii patrimoniale unicitate și autenticitate.

c) Măsurile de intervenție în zona protejată de gradul 0 sînt reglementate prin legile specifice de protejare a valorii patrimoniale.

d) Beneficiarul de folosință a valorii patrimoniale:

nu va iniția intervenții fără acordul organelor respective;

are dreptul juridic de proprietar de a propune exercitarea unor funcții în modul stabilit de legislație;

are obligațiunea juridică de a asigura întreținerea și buna utilizare a valorii patrimoniale.

e) În cazul în care monumentele sînt dispersate în teritoriu și lipsește legătura compozițională între ele, pentru fiecare monument se stabilește o zonă protejată separată.

În situația cînd distanța între monumente este mică se recomandă stabilirea unei zone protejate pentru toate monumentele.

Pentru delimitarea hotarelor zonei protejate se folosesc elementele de sistematizare a teritoriului și repere naturale: liniile roșii ale cartierelor, străzilor, malurile râurilor etc. Se recomandă instalarea semnelor informaționale la hotarele zonei protejate.

f) Intervenția în zona protejată se reglementează prin certificatul de urbanism, în cazul cînd intervenția nu este interzisă prin documentația de urbanism și amenajare a teritoriului.

În scopul asigurării conservării, restaurării și punerii în valoare a patrimoniului natural și cultural-istoric, autoritățile publice abilitate elaborează și aprobă un regulament special de întreținere și utilizare a monumentului și a zonei protejate.

10. Zona protejată de gradul 1 (vecinătatea imediată a patrimoniului).

a) Zona protejată de gradul 1 (ZP1) corespunde teritoriului din vecinătatea imediată a hotarelor zonei protejate de gradul 0, care îi conferă identitate, specific, buna funcționare și punerea în valoare.

b) Delimitarea ZP1 se va realiza în baza unui studiu, care trebuie să țină cont de următoarele cerințe:

- desfășurarea în bune condiții a funcției prioritare specifice patrimoniului (culturală, științifică, artistică, spirituală etc.);

- asigurarea unui regim strict de conservare;

- asigurarea accesibilității și a vizibilității.

c) Hotarele ZP1 se stabilesc pornind de la caracteristicile planimetrice și volumetrice ale

localității, amplasarea punctelor tradiționale de belvedere a monumentelor și panoramelor urbane, necesitatea reglementării regimului de înălțime a noilor construcții în scopul asigurării unei vizibilități optime.

d) Elementele de particularizare ale acestei zone rezultă din specificul și din valoarea patrimoniului natural sau construit și din necesitatea asigurării unor relații armonioase între patrimoniu și teritoriul amenajat sau cadrul natural.

e) Măsurile de intervenție în ZP1 prevăd:

- intervenții de infrastructură argumentate tehnico-funcțional și corespunzătoare din punct de vedere estetic patrimoniului;

- înlăturarea oricăror factori de agresiune (fizică sau morală) asupra patrimoniului, survenite în timp față de situația inițială, prin evacuarea din zonă a întreprinderilor, atelierelor, depozitelor etc. și înlocuirea lor cu amenajări, spații verzi și construcții, care nu aduc prejudicii patrimoniului;

- lucrări de conservare și restaurare a elementelor de amenajare a teritoriului, clădirilor, construcțiilor, ce formează ambianța monumentelor.

În scopul asigurării condițiilor de vizibilitate optime pentru patrimoniu este necesar:

- de a întreprinde acțiunile de rigoare (prin asanări, reglementări ale construcțiilor și amenajărilor) pentru a pune în valoare monumentul din cele mai favorabile puncte de vedere;

- de a evita amplasarea de noi edificii în zona protejată, care ar putea să formeze un fondal nefavorabil pentru perceperea monumentului.

În zona protejată de gradul 1, ca regulă, nu se permite amplasarea de întreprinderi industriale, depozite, magistrale de transport, comunicații edilitare, poduri și alte construcții periculoase din punct de vedere ecologic și tehnogen, care ar aduce prejudicii monumentului.

În această zonă se păstrează trama stradală istorică, fragmente de străzi, cartiere, se restabilește importanța monumentelor în calitate de accente urbane.

Ridicarea de noi construcții în zona protejată de gradul 1 este reglementată în corespundere cu utilizarea funcțională, procedeele de construcție, regimul de înălțimi, prevederi cuprinse în regulamentul aferent zonei.

În funcție de particularitățile fondului construit, ZP1 poate fi compartimentată în subzone cu reglementări de intervenții specifice.

f) Pentru patrimoniul natural, care constituie fondul ariilor protejate de stat în vecinătatea imediată a lor, se vor stabili zone de protecție de gradul 1 conform Legii privind fondul ariilor protejate de stat.

Aceste zone de protecție se stabilesc în funcție de configurația hotarelor naturale ale localităților, terenurilor agricole, drumurilor etc.

Activitatea economică în zonele de protecție a patrimoniului natural este reglementată de lege.

11. Zona protejată de gradul 2 (vecinătatea apropiată a patrimoniului).

a) Zona protejată de gradul 2 (ZP2) cuprinde teritoriul din vecinătatea apropiată, care constituie cadrul ambiental teritorial aferent patrimoniului.

b) Delimitarea zonei protejate ZP2 se va realiza în baza unui studiu în funcție de specificul valorii patrimoniale a fondului natural și construit existent. Acest studiu va răspunde în principal următoarelor deziderate:

- delimitarea să corespundă celei mai favorabile etape de dezvoltare urbanistică;
- teritoriul delimitat să corespundă prin funcțiune și configurație spațio-volumetrică valorii patrimoniale prioritare.

Studiul de delimitare va urmări:

- asigurarea cadrului adecvat punerii în valoare a patrimoniului, efectuarea unui studiu de vizibilitate;

- menținerea echilibrului ecologic corespunzător păstrării microclimei specifice zonei.

c) Elementele de particularizare ale acestei zone sînt determinate de specificul cadrului natural și construit.

Hotarele zonei protejate de gradul 2 (ZP2) sînt stabilite în dependență de situația topografică, hotarele formațiunilor naturale, caracterul legăturilor compoziționale și vizuale ale valorilor de patrimoniu cu mediul ambiant, de nivelul de urbanizare a teritoriului.

În hotarele ZP2 sînt incluse teritoriile pe care trebuie să fie păstrate și reconstituite condițiile istorice naturale caracteristice valorii de patrimoniu atestat (relief, sistemele acvatice, pădurile, luncile etc.).

d) Măsurile de intervenție privind ZP2 vor urmări:

- păstrarea funcției și destinației actuale a teritoriului ZP2 sau restabilirea celei inițiale în cazul degradării ei;
- păstrarea nealterată a configurației spațio-volumetrice, care asigură valorii de patrimoniu un cadru armonios;
- modernizarea infrastructurilor, accesibilizarea lor;
- igienizarea și modernizarea spațiilor libere și construite, eliminarea surselor de poluare și de degradare rezultate din activitățile antropologice;
- lucrări de întreținere și revitalizare a fondului vegetal;
- lucrări de întreținere și modernizare a drumurilor turistice;
- înlăturarea factorilor de agresiune și disconfort (construcții, plantații etc.) survenite în timp asupra patrimoniului;
- ameliorări funciare;
- alte acțiuni necesare pentru asigurarea protecției și punerii în valoare a patrimoniului.

Pentru orice intervenție propusă în perimetrul acestei zone se impune realizarea unui studiu de impact asupra mediului și a cadrului construit, solicitat prin certificatul de urbanism.

V. MODUL DE INSTITUIRE A ZONEI PROTEJATE

1. Prin documentația de urbanism și amenajare a teritoriului se poate institui regim de zonă protejată și în alte teritorii, după cum urmează:

- în baza propunerilor autorităților publice abilitate cu protecția patrimoniului natural și construit, autorităților publice locale, precum și la cererile cetățenilor;
- în urma unor studii de inventariere și de cercetare a fondului natural, arheologic, arhitectural, etnografic existent.

2. Propunerile de instituire a monumentelor se centralizează, verifică și prelucrează de către autoritățile publice abilitate cu protecția patrimoniului natural și construit, care, luînd în considerare interesul public, adoptă decizii de instituire și înscriere a lor în liste speciale în conformitate cu legislația în vigoare.

3. Listele (registrul) monumentelor de nivel național și local rămîn deschise pentru completare periodică și reactualizare în condițiile legii.

4. Ansamblurile de arhitectură, siturile urbane și rurale de valoare patrimonială națională cu zonele lor protejate sînt declarate rezervații prin hotărîre de Guvern, iar cele de valoare locală - prin deciziile autorităților publice locale. Determinarea și delimitarea rezervațiilor se efectuează în baza documentației de urbanism și amenajare a teritoriului.

5. Protecția și gestionarea rezervațiilor se va executa în baza unor regulamente speciale.

Regulamentele pentru rezervații cu obiective de valoare patrimonială de nivel național sînt avizate de Ministerul Culturii și aprobate de Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului, iar cele cu obiective de valoare locală - de autoritățile publice locale.

6. Bunurile imobiliare incluse în hotarul zonelor protejate împreună cu valoarea de patrimoniu atestată cad sub incidența Legii privind protecția monumentelor și sînt utilizate pentru organizarea sistemului național de turism în conformitate cu Legea turismului.

VI. PREVEDERI REFERITOARE LA STABILIREA ZONELOR PROTEJATE ȘI DE PROTECȚIE ÎN CADRUL DOCUMENTAȚIEI DE URBANISM ȘI AMENAJARE A

TERITORIULUI

1. Obiectivele ce țin de patrimoniul istoric, natural și cultural, categoriile și gradele zonelor protejate și de protecție vor fi reflectate în documentația de urbanism și amenajare a teritoriului:

În planul regional și local de amenajare a teritoriului se vor indica obligatoriu obiectivele ce fac parte din patrimoniul natural și construit, incluse în registrele și listele oficiale ale monumentelor și ariilor naturale protejate de stat, și se vor determina hotarele prealabile ale zonelor protejate și de protecție și teritoriile cu patrimoniu, pentru care elaborarea planurilor urbanistice generale (PUG), zonale (PUZ) și de detaliu (PUD) este obligatorie.

Delimitarea zonelor protejate se va efectua raportat la partea din teritoriu, a cărei stare geografică, ecologică și umană determină o anumită relaționare cu valoarea de patrimoniu naturală sau construită atestată.

2. Stabilirea hotarelor și regimul activităților din cadrul acestor zone se va efectua la elaborarea planurilor urbanistice generale în următoarele compartimente:

- concepția planului urbanistic general va include evaluarea monumentelor ce fac parte din patrimoniul natural și construit și zonele lor protejate și de protecție;

- în planul strategic se vor determina hotarele zonelor și monumentelor protejate și zonelor de protecție ale acestora;

- planul de situație și planșa "Încadrare în teritoriu" se va elabora pe suport topografic și va include monumentele și zonele protejate și de protecție;

- compartimentul "Reglementări. Zonificarea teritoriului" va include reglementări și interdicții de construcție în zonele protejate și de protecție;

- la delimitarea hotarelor "Unităților teritoriale de referință" se va lua în considerare specificul, categoriile și gradele de protecție ale zonelor protejate din teritoriu, necesitatea asigurării continuității în dezvoltarea structurii urbane și a unor raporturi armonioase între zona construcțiilor noi și zona istorică;

- regulamentul local de urbanism va conține interdicții, reglementări și condiții de valorificare, care se impun în zonele protejate.

3. În scopul asigurării unui regim optim de protecție pe teritoriile ce includ situri arheologice, urbane și rurale, rezervații, vetre istorice ale orașelor, în componența PUG pentru aceste teritorii se pot elabora planuri urbanistice zonale, prin intermediul cărora se stabilesc hotarele și regimul de gestionare a zonelor protejate și de protecție.

În aceste cazuri planurile urbanistice zonale se vor elabora de către Institutul Național de Cercetare și Proiectare "Urbanproiect".

4. În cadrul realizării planului urbanistic zonal (PUZ) vor fi abordate următoarele aspecte ce țin de zonele protejate:

- delimitarea zonelor PUZ în corelare directă cu zonele protejate;

- stabilirea zonelor protejate și reglementarea construibilității în vecinătatea acestora - preluate în cadrul reglementărilor pentru unitățile teritoriale de referință, reglementări speciale privind punerea în valoare a patrimoniului natural și construit, regimul juridic al terenurilor diferențiate pe diferite grade de protecție, schimbări de proprietate, exproprieri, extinderea domeniului de utilitate publică etc.

5. Planul urbanistic de detaliu (PUD) se elaborează în conformitate cu cerințele specificate în certificatul de urbanism întocmit în conformitate cu regulamentul aferent planului urbanistic general sau zonal pentru unitatea teritorială respectivă.

6. În contextul elaborării PUD se execută următoarele lucrări:

- se determină tipurile caracteristice de construcții din teritoriul pentru care se elaborează PUD și a parcelelor urbane învecinate, rolul lor în constituirea aspectului localității;

- se precizează volumul demolărilor pornind de la necesitatea asigurării unei eventuale asanări sau unui cadru vizual adecvat poziției majore a patrimoniului;

- se efectuează lucrări de evidențiere a elementelor de amenajare, mobilierului urban,

decorului, materialelor și tehnicilor specifice locului, valoroase din punct de vedere istoric sau artistic, precum și a altor principii și modalități ce țin de amplasarea și volumetria construcțiilor caracteristice teritoriului urban sau rural respectiv.

7. Documentația de urbanism și amenajare a teritoriului poate fi modificată în cazul când autoritățile publice centrale pentru protecția monumentelor și autoritățile publice locale constată că sînt afectate monumentele de istorie și cultură și zonele protejate, precum și în cazul depistării în teritoriu a obiectivelor ce fac parte sau sînt susceptibile de a fi înscrise în listele obiectivelor patrimoniului natural sau construit.

8. Pentru teritoriile cu patrimoniu construit sau natural de importanță internațională și națională documentația de urbanism și amenajare a teritoriului se elaborează în două faze:

- studii de fundamentare și concepția proiectului;
- proiectul.

9. În procesul elaborării documentației de urbanism și amenajare a teritoriului și regulamentelor zonelor protejate și de protecție se efectuează obligatoriu consultarea populației în conformitate cu legislația în vigoare.

10. În scopul utilizării eficiente a bunurilor imobiliare din hotarul zonelor protejate și de protecție împreună cu valoarea de patrimoniu, documentația de urbanism și amenajare a teritoriului și regulamentele zonelor protejate și de protecție se corelează cu Agenția Națională de Turism.

11. Documentația de urbanism și amenajare a teritoriului, precum și regulamentele locale de urbanism pentru localitățile și teritoriile cu patrimoniu natural și construit valoros se elaborează de instituții de proiectare licențiate.

VII. AUTORIZAREA LUCRĂRILOR ȘI ORGANISMELE DE AVIZARE A INTERVENȚIILOR LA MONUMENTE ÎN ZONELE PROTEJATE ȘI DE PROTECȚIE

1. Pentru autorizarea executării lucrărilor la obiectivele incluse în patrimoniul natural și construit și în zonele pentru care s-a instituit un anumit regim de protecție prevăzut de planurile urbanistice și de amenajare a teritoriului aprobate, solicitantul autorizației de construire va obține:

a) în ansamblurile de arhitectură, rezervațiile de arhitectură și urbanism, în cazul siturilor arheologice, parcurilor și grădinilor-monumente istorice, nucleul istoric al or. Chișinău și monumentele de importanță națională și zonele lor de protecție - avizul comisiei pentru monumente și zone protejate a Ministerului Mediului și Amenajării Teritoriului și Ministerului Culturii. Pentru monumentele de importanță locală și pentru construcțiile din zonele lor de protecție - avizul comisiei județene sau comisiei municipiului Chișinău pentru monumente și zone protejate, în funcție de locul amplasării monumentului;

b) în parcurile naționale și în rezervațiile naturale, precum și în alte arii naturale protejate și zonele lor de protecție - avizul Ministerului Mediului și Amenajării Teritoriului.

2. Comisia pentru monumente și zone protejate este un organ comun al Ministerului Mediului și Amenajării Teritoriului și Ministerului Culturii și are funcții de consultare și avizare în domeniul protecției, conservării și punerii în valoare a patrimoniului de importanță națională și zonelor aferente. Activitatea Comisiei se va desfășura în conformitate cu regulamentul, elaborat și aprobat de sus-numitele ministere.

Pentru patrimoniul de importanță locală și zonele protejate aferente, funcțiile comisiei menționate le vor exercita consiliile urbanistice locale pe lângă autoritățile publice locale.

3. În vederea menținerii integrității mediului, a cadrului peisagistic și a echilibrului ecologic, precum și a protejării obiectivelor de interes social, uman, ecologic sau științific se stabilește obligativitatea agenților economici investitori, pînă la obținerea autorizației de construire preconizată, de a supune proiectul respectiv expertizei ecologice de stat conform prevederilor legale.

4. Administrația publică locală:

- asigură evidența și baza de date privind obiectivele patrimoniului construit și natural;
- întocmește scheme (pentru teritoriul din extravilan) și planuri (pentru teritoriul din intravilan) de incadrare în teritoriul administrat a obiectivelor ce sînt incluse în patrimoniul natural și construit;
- asigură elaborarea proiectelor zonelor protejate, actualizarea și elaborarea, în caz de necesitate, a documentației de urbanism și amenajare a teritoriului pentru teritoriile cu patrimoniu natural și construit;
- coordonează aspectele tehnice și administrative ce țin de delimitarea pe teren și instituirea statutului de zone protejate;
- asigură elaborarea programelor și stabilește priorități de investiții pentru protecția, conservarea, restaurarea patrimoniului și revitalizarea zonelor protejate;
- acordă subvenții și facilități deținătorilor de monumente, stabilesc modalități de susținere financiară a acțiunilor de protecție și punere în valoare a zonelor protejate naturale și construite;
- perfectează pentru deținătorii de monumente istorice contracte, obligațiuni de folosință a monumentelor;
- eliberează certificate de urbanism în conformitate cu regulamentele locale de urbanism și documentația de urbanism;
- asigură controlul intervențiilor la obiectivele patrimoniului natural și construit și respectarea reglementărilor stabilite prin legislație și documentația de urbanism și amenajare a teritoriului pentru zonele protejate;
- informează populația privind existența zonelor protejate naturale și construite și a măsurilor de protecție a lor.

5. Responsabilitatea pentru protejarea monumentelor și a imobilelor din perimetrul zonelor protejate revine deținătorilor cu orice titlu ale acestora, iar în cazul monumentelor proprietate publică - administrației publice locale.

VIII. OBLIGAȚIUNILE ȘI DREPTURILE PROPRIETARILOR DE MONUMENTE ȘI IMOBILE DIN CADRUL ZONELOR PROTEJATE

1. Proprietarii monumentelor și imobilelor din cadrul zonelor protejate au obligația juridică de a asigura întreținerea și buna utilizare a patrimoniului și a teritoriului aferent acestuia.
2. Restaurarea, replanificarea, reconstrucția, alte lucrări, precum și vânzarea, cumpărarea sau oricare altă schimbare în statutul juridic al monumentelor și imobilelor incluse în zona protejată și de protecție se va efectua în conformitate cu condițiile stipulate în certificatul de urbanism.
3. Orice decizie a autorității publice abilitate, care va declara o înscriere pe listele speciale a monumentelor de istorie și cultură, sau de includere a imobilului în zona protejată va fi notificată în termen de 3 luni proprietarilor imobilelor și terenurilor, precum și oficiului teritorial cadastral.
4. Din momentul în care proprietarilor imobilelor și terenurilor li s-a notificat propunerea de includere a acestora în zona protejată, toate consecințele includerii sînt aplicabile imobilului în cauză.
5. Finanțarea lucrărilor de punere în valoare a monumentelor istorice aflate în administrarea autorităților publice centrale sau locale și în proprietatea sau folosința unor persoane fizice sau juridice se va efectua din Fondul Ecologic Național și fondurile ecologice locale.

IX. DISPOZIȚII FINALE

1. Controlul intervențiilor la monumentele de istorie și cultură și în zonele protejate, precum și al respectării reglementărilor stabilite prin documentația de urbanism și amenajarea teritoriului este exercitat de autoritățile publice locale, Inspekția de Stat în Construcții și autoritățile publice abilitate cu protecția valorilor de patrimoniu în conformitate cu legislația în vigoare.
2. Persoanele fizice și juridice, care au încălcat prevederile prezentului regulament și au pricinuit daune unui monument sau zonei lui de protecție, vor purta răspundere în modul stabilit de lege.
3. Autoritățile administrației publice locale vor aplica prezentul regulament în teritoriul

administrat prin intermediul structurilor locale de arhitectură și urbanism și al serviciilor cu responsabilități în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului.

Anexă
la Regulamentul privind zonele
protejate naturale și construite

Conținutul proiectului zonei protejate

Proiectul zonei protejate va cuprinde următoarea documentație scrisă și desenată:

A. Documentația desenată

A1. IMAGINI DIN MATERIALELE DE ARHIVĂ PRIVIND ASPECTUL EXTERIOR AL MONUMENTULUI ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI AFERENT

A2. IMAGINI ACTUALE PRIVIND ASPECTUL MONUMENTULUI ȘI AMENAJAREA TERITORIULUI

A3. PROPUNERI PRELIMINARE DE PERIMETRARE A ZONELOR PROTEJATE

A4. Încadrarea în teritoriu sc. 1:50 000

A5. Încadrarea în teritoriu sc. 1:10 000; 1: 5000; 1:2 000

A6. Planul de situație al localității cu delimitarea hotarelor zonelor protejate, generată de valoarea de patrimoniu, și a subzonelor aferente diferitor grade de protejare care generează reglementări specifice.

A7. Reglementări de intervenție și competențe de avizare specifice la nivelul localității, al zonelor și subzonelor protejate sc. 1:5 000; 1:2 000

A8. HARTA UNITĂȚII ADMINISTRATIV-TERITORIALE

B. Memoriu explicativ

B1. FIȘA ISTORICĂ DE PREZENTARE A MONUMENTULUI - problematica specifică privind situația existentă, disfuncționalități, propuneri de punere în valoare a patrimoniului existent.

B2. Regulamentul de intervenție în zonă. Regulamentul se întocmește pe baza studiului pluridisciplinar al teritoriului propus spre protejare. El precizează natura intervențiilor acceptate în teritoriu și competențele de avizare, devenind un act operațional la dispoziția factorilor de decizie locală.

Definirea caracteristicilor zonelor protejate și întocmirea fișei de prezentare, care va cuprinde:

- elementele de patrimoniu natural și construit existente în zonă;
- rațiunea protejării zonei: factori de deteriorare a patrimoniului existent; gradul de importanță a patrimoniului (local, național, internațional);
- stabilirea reglementărilor pentru diferite grade de protejare, restricțiilor sau facilităților în zonă, modul de valorificare a potențialului existent;
- impactul politicii de protejare a zonei respective asupra zonelor învecinate;
- principalii factori externi (existenți, posibili) de influență asupra zonelor protejate.

Nomenclatorul și forma de prezentare a documentației se va concretiza în tema-program pentru elaborarea proiectului zonei protejate avizată de Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului și Ministerul Culturii.

În conformitate cu art.12(4), din Legea telecomunicațiilor Agenția Națională pentru Reglementare în telecomunicații și Informatică stabilește mărimea plăților de reglementare pentru anul 2000 la nivelul de 0,1 la sută din volumul venitului provenit din prestarea serviciilor de telecomunicații și informatică de către titularii de licențe.